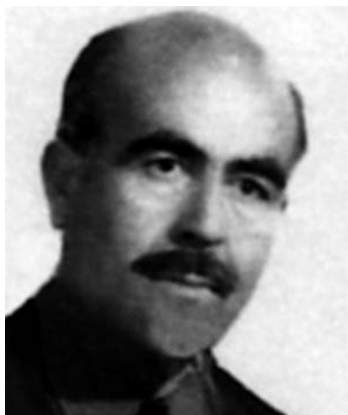

Per les presons de franco

Paraules pronunciades per Margarida Colomer en l'acte de presentació del llibre *Per les presons de Franco. Memòries d'un pres de la postguerra 1936-1945*, de Tàrio Rubio

MARGARIDA COLOMER. *Historiadora*

Aquest acte d'avui, 13 d'abril de 2008, coincideix amb l'aniversari de la vigília de la proclamació de la Segona República Espanyola. Es fa avinent parlar d'aquest dia perquè, justament, el Tàrio, el 14 d'abril de 1931, era un nen que anava de la mà del seu pare per celebrar un acte tan important i també perquè l'acte que li dediquem per si mateix ja val la pena.

Tàrio Rubio, autor de les memòries que relata el llibre

Per aquesta raó he triat un paràgraf del discurs de Francesc Macià, en la proclamació de la República Catalana, diu així:

“CATALANS”

Interpretant el sentiment i els anhels del poble que ens acaba de donar el seu sufragi, proclamo la República Catalana com Estat integrat de la Federació Ibèrica. [...]

En fer aquesta proclamació, amb el cor obert a totes les esperances, ens conjurem i demanem a tots els ciutadans de Catalunya que es conjurin amb nosaltres per a fer-la prevaler pels mitjans que siguin, encara que calgués arribar al sacrifici de la pròpia vida.

Preguem que cada català, així com tot altre ciutadà resident a Catalunya, es faci càrrec de l'enorme responsabilitat que en aquests moments pesa sobre tots nosaltres.

Tot aquell, doncs, que pertorbi l'ordre de la naixent República Catalana serà considerat com un agent provocador i com un traïdor a la Pàtria...”

En aquest paràgraf del discurs, Francesc Macià sembla que presagiés la revolta militar i la Guerra Civil.

Aprofitant l'avinentesa, vull evocar en aquest acte les dones i els homes de la que podem anomenar com la “generació de l'any 1931”, la “generació republicana”. Voldria recordar l'enorme esforç que esmerçà aquella generació per afrontar els nombrosos i greus reptes amb què es trobaren després de l'esperançador 14 d'abril.

El fet d'haver viscut un canvi polític tan radical, tan ràpid i tan pacífic donà a molts la impressió que llavors tot, o quasi tot, era possible. S'obrien unes expectatives de transformar aquella societat endarrerida i injusta. Per primera vegada s'oferia als republicans la possibilitat de governar de debò, de legislar i d'intervenir en la transformació del nostre país. Allò era un canvi polític tan profund i autèntic que els mateixos republicans no dubtaren en qualificar-lo de “Revolució”.

Amb la rebel·lió militar del 19 de juliol de 1936 la generació republicana del 1931 es veié desbordada pels esdeveniments i hagué de sortir en defensa de la

legalitat i de l'autonomia catalana. Llavors hagué de lluitar davant el col·lapse institucional per tal d'evitar la desaparició de la Generalitat i la resta de signes i símbols de la legalitat republicana. Les prioritats foren llavors: acabar amb la violència indiscriminada, moderar el caràcter de les transformacions socials, retornar la legitimitat a les institucions republicanes i dedicar el màxim esforç a la guerra.

És per això que penso que avui és de justícia agrair el coratge, el talent i l'abnegació de tota una generació que es va comprometre i sacrificar per aquests ideals de llibertat i progrés social. Reivindicar la memòria moral d'aquesta generació de la República és un acte necessari avui. En canvi, propiciar el seu oblit seria una injustícia.

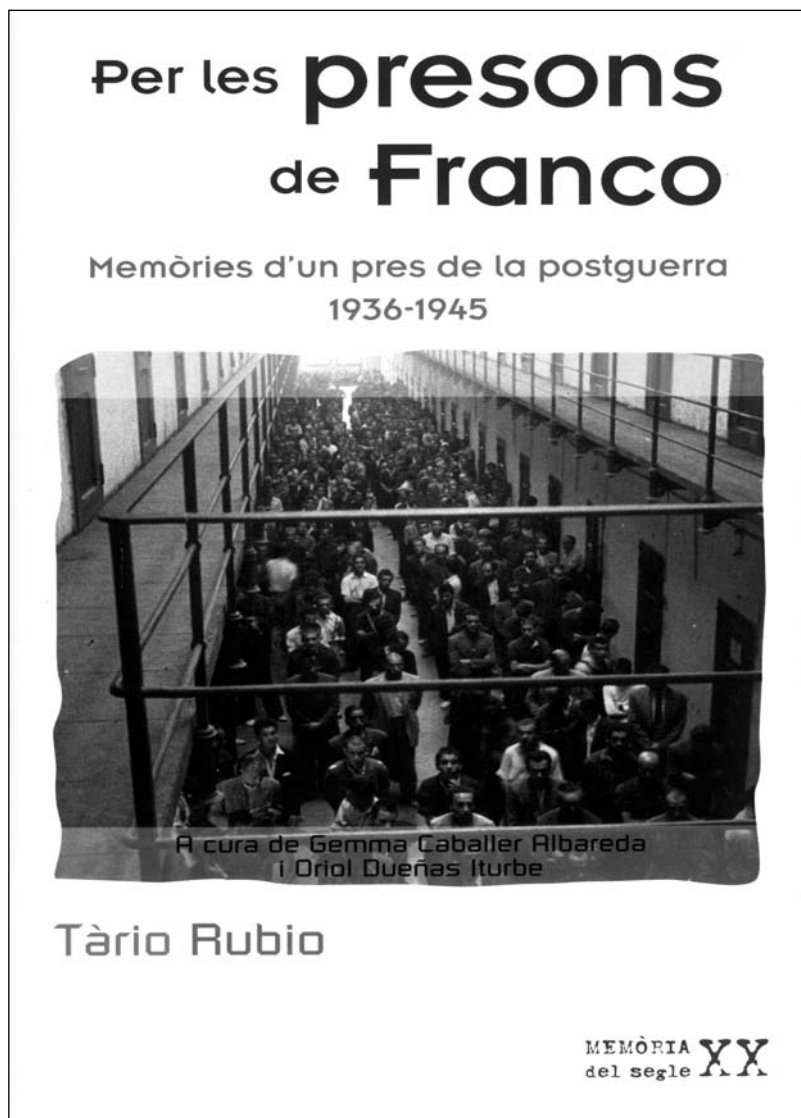
Avui, doncs, gràcies a l'avinentesa de la presentació de les memòries de Tàrio Rubio, ens ha permès recordar i rememorar la commemoració de l'aniversari de la República i de la generació de dones i homes que la van defensar. El llibre que avui presentem és: *Per les presons de Franco. Memòries d'un pres de la postguerra 1936-1945*, escrit per Gemma Caballer i Oriol Dueñas.

Tàrio Rubio va néixer l'any 1920 al poble d'Useres, comarca de l'Alcalatèn, a la província de Castelló de la Plana. A Vila-real va viure la proclamació de la Segona República i l'esclat de la Guerra Civil. La tardor de 1937, amb només 17 anys, va marxar com a voluntari al front de Terol per defensar la República, però el juny de 1938 va ser fet presoner,

circumstància que marcà el començament d'una llarga odissea per les presons franquistes. Va passar pels camps de concentració de la Reial Acadèmia Militar de San Gregorio de Saragossa, la de Miranda del Duero (Burgos), per la d'Orduña (Àlava) i d'Aranda del Duero (Burgos). També conegué les presons d'Aranda del Duero, Valdenoceda (Burgos), la Provincial de Burgos i la de Sòria, la de Torrero (Saragossa), la Model de València i la de Castelló. Finalment, fou enquadrat al Batalló Disciplinari de soldats treballadors penats 95 per realitzar treballs forçats a Arcos de Jalón (Sòria) i Armiñon (Àlava).

El 1945, finalment alliberat, marxà cap a Catalunya en un intent de començar una nova vida, tot i que el seu passat republicà sempre l'acompanyà. Després de viure a Barcelona i d'una sèrie de circumstàncies, va venir a viure a Argentona, on tant la gent de Mataró com de la vila hem estat testimonis del seu afany per participar activament en el desplegament de la democràcia i en la recuperació de la memòria històrica.

A Argentona va participar en les primeres eleccions municipals a favor de la CUPA, més tard amb la CIPA. A nivell de país va propiciar la constitució de l'Associació d'Expressos Polítics de la qual en va ser president durant cinc anys. Ha participat sempre en tots els actes i reunions a les dues poblacions veïnes per restablir la memòria històrica. En són un exemple: el monument a Companys a Argentona i el monument als brigadistes al cementiri de Mataró. Ha col·laborat amb tots els grups que han entès que la memòria històrica era un dret i una obligació fer-la present en la societat actual, perquè fos testimoni per les generacions més joves. D'ençà que conec el Tàrio, l'he vist en tots els actes que han tingut lloc en aquesta línia se

celebressin a Argentona, a Mataró o a Barcelona. És un home que no s'ha sentit mai vençut d'una guerra contra la República, perquè sempre ha lluitat per recuperar els valors democràtics. Quan escolta en alguna conferència, que després de la guerra civil hi va haver vençuts o derrotats, sempre reclama el dret a no sentir-se ni vençut ni derrotat. És impressionant.

Tàrio és un testimoni d'una generació que no hem d'oblidar mai ni a ell ni a tants d'altres. Aquest llibre que avui presentem parla de les vicissituds d'un jove que amb 17 anys es va apuntar per anar de voluntari en defensa de la República. Una vegada al front republicà fou ferit i,

després, ja ho hem dit, el van fer presoner les forces franquistes. Va patir la misèria de les presons i els maltractaments físics i psicològics. La gana i el fred van ser un dels principals companys de camí, fins a passar per diversos camps de treballs forçats entre ells, el del Valle de los Caídos.

La guerra civil va ser molt cruel, molt sagnant, molt violenta. Va ser la més sagnant i violenta que ha sofert el nostre país. Hi van morir molts nois joves i no tan joves i els que van sobreviure com el Tàrio, tenen la sort de poder-ho explicar i transmetre'ns aquest esperit de lluita per transformar la societat per llegar a les noves generacions un país millor.